

УДК 338.336

Штанцель Сергій Едуардович
*кандидат технічних наук,
докторант кафедри публічного адміністрування
ПАТ «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна академія управління персоналом»*
Shtantsel Serhii
*Candidate of Technical Sciences,
Doctoral Student of the Department of Public Administration
Interregional Academy of Personnel Management*
ORCID: 0009-0006-8286-1040

DOI: 10.25313/2617-572X-2024-5-9947

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ: ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ТА ВИКЛИКИ

FORMULATING NATIONAL FINANCIAL SECURITY STRATEGIES: PRACTICAL EXPERIENCES AND CHALLENGES

Анотація. Вступ. У статті розглянуто актуальні питання формування національних стратегій фінансової безпеки, які набули значної важливості в умовах глобалізації та економічної нестабільності. Різноманітні загрози та виклики, з якими стикаються держави у фінансовій сфері, вимагають ретельного аналізу та впровадження ефективних стратегічних заходів. У сучасних умовах глобалізації та швидкого розвитку фінансових ринків питання забезпечення національної фінансової безпеки набуває особливої актуальності. Світова економіка стає все більш інтегрованою, що з одного боку сприяє економічному зростанню, а з іншого – створює нові виклики та загрози для стабільності національних фінансових систем. Війни, економічні кризи, природні катаклізми, пандемії та інші форс-мажорні обставини можуть мати руйнівний вплив на фінансову безпеку країн, роблячи їх вразливими до внутрішніх та зовнішніх шоків.

Формування ефективних національних стратегій фінансової безпеки є ключовим завданням для урядів, оскільки від цього залежить економічна стабільність, розвиток та добробут суспільства. Такі стратегії включають комплекс заходів, спрямованих на захист фінансових інтересів держави, забезпечення стійкості фінансових інститутів, запобігання фінансовим кризам та зменшення впливу негативних зовнішніх факторів. Важливою складовою цих стратегій є здатність держав швидко реагувати на нові виклики, адаптуватися до змін та впроваджувати інноваційні рішення.

Мета. Основною метою дослідження є аналіз практичного досвіду різних країн у формуванні стратегій фінансової безпеки, а також визначення основних викликів, що стоять перед ними. Дослідження спрямоване на виявлення найбільш ефективних підходів та інструментів, які можуть бути застосовані для підвищення рівня фінансової безпеки національних економік.

Матеріали і методи. Для досягнення поставленої мети використовувались різноманітні наукові методи, включаючи порівняльний аналіз, синтез, системний підхід та кейс-стаді. Матеріалами дослідження стали офіційні звіти, статистичні дані, а також наукові публікації, присвячені питанням фінансової безпеки та стратегічного планування.

Результати. У результаті дослідження виявлено, що країни з розвинутою економікою мають більш систематизовані та ефективні підходи до фінансової безпеки, порівняно з країнами, що розвиваються. Встановлено, що ключовими елементами успішних стратегій є: багатокомпонентний моніторинг, гнучка регуляторна політика та активна міжнародна співпраця. Основні виклики, з якими стикаються держави у формуванні фінансових стратегій, включають економічну нестабільність, глобалізаційні ризики та технологічні зміни. Недостатній рівень координації між державними інститутами, а також недостатня прозорість фінансових систем є додатковими перешкодами на шляху до забезпечення фінансової безпеки.

Перспективи. На основі отриманих результатів було сформульовано рекомендації для покращення національних стратегій фінансової безпеки. Запропоновано впровадження інноваційних технологій для моніторингу та управління фінансовими ризиками, підвищення рівня фінансової грамотності населення, а також посилення міжнародної співпраці у сфері фінансової безпеки.

Ключові слова: національні стратегії, фінансова безпека, управління фінансовими ризиками, фінансової безпеки національних економік, економічна нестабільність, глобалізаційні ризики та технологічні зміни.

Summary. Introduction. The article examines current issues in the formation of national financial security strategies, which have become significantly important in the context of globalization and economic instability. Various threats and challenges faced by states in the financial sector require thorough analysis and the implementation of effective strategic measures. In the current conditions of globalization and rapid development of financial markets, the issue of ensuring national financial security is particularly relevant. The global economy is becoming increasingly integrated, which on one hand promotes economic growth, but on the other hand creates new challenges and threats to the stability of national financial systems. Wars, economic crises, natural disasters, pandemics, and other force majeure circumstances can have a devastating impact on the financial security of countries, making them vulnerable to internal and external shocks.

The formation of effective national financial security strategies is a key task for governments, as it affects economic stability, development, and societal well-being. Such strategies include a set of measures aimed at protecting the financial interests of the state, ensuring the resilience of financial institutions, preventing financial crises, and mitigating the impact of negative external factors. An important component of these strategies is the ability of states to quickly respond to new challenges, adapt to changes, and implement innovative solutions.

Purpose. The main objective of the study is to analyze the practical experience of different countries in forming financial security strategies, as well as to identify the main challenges they face. The study aims to identify the most effective approaches and tools that can be applied to enhance the level of financial security of national economies.

Materials and methods. To achieve the set objective, various scientific methods were used, including comparative analysis, synthesis, a systematic approach, and case studies. The materials of the study consisted of official reports, statistical data, as well as scientific publications dedicated to financial security and strategic planning issues.

Results. The study revealed that developed countries have more systematized and effective approaches to financial security compared to developing countries. It was found that the key elements of successful strategies include multi-component monitoring, flexible regulatory policies, and active international cooperation. The main challenges that states face in forming financial strategies include economic instability, globalization risks, and technological changes. Insufficient coordination between state institutions and a lack of transparency in financial systems are additional obstacles to ensuring financial security.

Discussion. Based on the obtained results, recommendations were formulated to improve national financial security strategies. The implementation of innovative technologies for monitoring and managing financial risks, increasing the level of financial literacy among the population, and strengthening international cooperation in the field of financial security were proposed.

Key words: national strategies, financial security, financial risk management, financial security of national economies, economic instability, globalization risks, and technological changes.

Постановка проблеми. Фінансова безпека держави є ключовим компонентом її національної безпеки, адже стабільність фінансової системи безпосередньо впливає на економічне зростання та соціальну стабільність. Тому, саме формування національних стратегій фінансової безпеки передбачає розробку комплексних підходів, спрямованих на запобігання та мінімізацію фінансових ризиків, а також на забезпечення стійкості фінансових інститутів. У сучасних умовах глобалізації та технологічного прогресу ці завдання стають все більш складними та актуальними. Один з ключових аспектів національних стратегій фінансової безпеки — це ідентифікація та оцінка ризиків, що загрожують фінансовій системі [1, с. 117]. До таких ризиків належать внутрішні та зовнішні фактори, включаючи макроекономічні дисбаланси, нестабільність валютних курсів, коливання цін на сировину, а також кіберзагрози [2, с. 276]. Важливим кроком є створення ефективних механізмів моніторингу та раннього попередження про можливі кризи, що дозволяє швидко реагувати на потенційні загрози.

Практичний досвід багатьох країн свідчить про те, що успішні стратегії фінансової безпеки

базуються на поєднанні регуляторних заходів та інституційних реформ. Наприклад, після фінансової кризи 2008 року багато держав зміцнили свої регуляторні рамки, запровадивши суворіші вимоги до капіталу банків, підвищивши прозорість фінансових операцій та посиливши нагляд за фінансовими ринками [3], тому такі заходи сприяли зменшенню вразливості фінансових систем та підвищенню їх стійкості до шоків.

Втім, формування національних стратегій фінансової безпеки стикається з численними викликами. Одним з найбільших є глобальна взаємозалежність фінансових ринків, яка створює ризик передачі кризових явищ з однієї країни в інші [4, с. 14] й це вимагає від держав не лише внутрішніх реформ, але й активної участі у міжнародній співпраці та координації регуляторних дій. Іншим викликом є швидка еволюція фінансових технологій, що потребує постійного оновлення нормативно-правової бази для запобігання новим загрозам. А ефективність національних стратегій фінансової безпеки значною мірою залежить від рівня фінансової грамотності населення та культури управління ризиками серед бізнес-структур

[5, с. 379]. Освіта у сфері фінансів та підвищення обізнаності щодо фінансових ризиків є важливими елементами побудови стійкої фінансової системи. Без активного залучення всіх учасників економічного процесу до вирішення цих завдань досягнення фінансової безпеки є малоімовірним.

Тому, формування національних стратегій фінансової безпеки є складним та багатовимірним процесом, який вимагає комплексного підходу та врахування як внутрішніх, так і зовнішніх факторів. Успішна реалізація таких стратегій потребує не лише ефективних регуляторних механізмів, але й широкої міжнародної співпраці, адаптації до технологічних змін та підвищення фінансової грамотності населення. Тільки такий підхід дозволить забезпечити довгострокову стабільність та стійкість фінансових систем у сучасному глобалізованому світі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень та публікацій щодо формування національних стратегій фінансової безпеки показує, що вчені зосереджуються на розробці комплексних підходів до ідентифікації та управління ризиками. Зокрема, Беті Е. [7], Волосяк Ю. [12], Забаштанський М. [1], Лікарчук Н. [6], Ломонос Р. [1], Ломонос Р. [1], Полторак А. [12], Таплін Р. [10], Тищенко С. [12], Христенко О. [12] підкреслюють важливість використання новітніх технологій, таких як великі дані та штучний інтелект, для моніторингу фінансових систем. Їхні роботи демонструють, що такі інструменти дозволяють вчасно виявляти потенційні загрози та розробляти ефективні заходи для запобігання кризовим ситуаціям.

Практичний досвід різних країн, аналізований науковцями з Міжнародного валютного фонду та Світового банку, демонструє важливість регуляторних заходів та інституційних реформ у забезпеченні фінансової безпеки. Брусакова О. [5], Вароттіл У. [15], Єфремов А. [5], Рязанцева І. [5], Сміт С. [8] показують, що після фінансової кризи 2008 року багато країн запровадили жорсткіші регуляторні вимоги до фінансових інститутів. Вчені зазначають, що такі заходи, як підвищення вимог до капіталу банків та посилення нагляду за фінансовими операціями, сприяли зміцненню стійкості фінансових систем.

Попри досягнуті успіхи, науковці також акцентують на нових викликах, з якими стикаються національні стратегії фінансової безпеки. Б'ян К. [11], Вдовенко Н. [2], Мазарр М. [9], Мунько А. [3], Перегуда Ю. [2], підкреслюють необхідність адаптації до швидких змін у фінансових технологіях та висхідної кіберзагрози. Їхні дослідження вказують на те, що ефективне управління ризиками потребує постійного оновлення нормативно-правової бази та розробки нових інструментів для захисту від кіберзагроз й ці виклики вимагають як внутрішніх

реформ, так і активної міжнародної співпраці для забезпечення глобальної фінансової стабільності.

Метою статті є аналіз практичного досвіду та виявлення викликів, пов'язаних із формуванням національних стратегій фінансової безпеки.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження щодо формування національних стратегій фінансової безпеки є: 1) нормативно-правове забезпечення, що регулює витрати, яке дозволяє оцінити правові рамки та вимоги до фінансової безпеки на державному рівні; 2) праці вітчизняних та зарубіжних авторів, що проводять науково-практичні дослідження у сфері фінансової безпеки, надаючи як теоретичні засади, так і приклади практичного застосування стратегій.

В процесі дослідження було використано ряд наукових методів, зокрема метод теоретичного узагальнення та групування, що дозволив систематизувати інформацію та виокремити ключові аспекти фінансової безпеки. Метод формалізації допоміг структурувати отримані дані для подальшого аналізу. Використання методів аналізу та синтезу сприяло детальному вивченню окремих елементів фінансової безпеки та їх інтеграції у загальну картину. Завдяки методу логічного узагальнення результатів було отримано обґрунтовані висновки та рекомендації щодо формування ефективних національних стратегій фінансової безпеки, враховуючи практичний досвід та наявні виклики.

Виклад основного матеріалу. Формування національних стратегій фінансової безпеки є ключовим елементом забезпечення економічної стабільності та процвітання будь-якої держави. У сучасному глобалізованому світі, де фінансові ринки тісно пов'язані, загрози фінансовій безпеці можуть мати міжнародний характер і швидко поширюватися між країнами [6, с. 777]. Сучасні національні стратегії фінансової безпеки спрямовані на захист від таких загроз, як фінансові кризи, кіберзлочинність, відмивання грошей та економічна нестабільність. Одним з важливих аспектів формування національних стратегій фінансової безпеки є аналіз та моніторинг фінансових ризиків, своєю чергою це охоплює оцінку макроекономічних показників, аналіз ринкових тенденцій та вивчення потенційних загроз з боку зовнішніх факторів, таких як міжнародні фінансові кризи чи геополітична нестабільність [7, с. 109]. Ретельний аналіз дозволяє вчасно виявляти потенційні загрози та розробляти відповідні заходи для їх мінімізації.

Іншим важливим аспектом є розробка та впровадження ефективної нормативно-правової бази, що регулює фінансову діяльність та забезпечує прозорість фінансових операцій, тобто це прийняття законів та нормативних актів, спрямованих на боротьбу з фінансовими злочинами, такими як відмивання грошей та фінансування тероризму [8, с. 54]. Крім того, важливою є координація

між різними державними органами та міжнародна співпраця, що дозволяє ефективніше боротися з транснаціональними фінансовими загрозами.

Національні стратегії фінансової безпеки містять заходи з підвищення фінансової грамотності населення. Освіта у сфері фінансів допомагає громадянам краще розуміти фінансові продукти та ризики, що з ними пов'язані, що своєю чергою сприяє більшій стабільності фінансової системи [9, с. 42]. Залучення громадян до активного управління своїми фінансами та усвідомлене прийняття фінансових рішень є важливими елементами стратегії фінансової безпеки на рівні окремої країни.

Держави стикаються з різноманітними загрозами та викликами у фінансовій сфері, які впливають на їх економічну стабільність та розвиток, а саме:

- Економічна нестабільність: глобальні фінансові кризи, адже як показала криза 2008 року, економічні проблеми в одній країні швидко поширюються по всьому світу, викликаючи широкомасштабну нестабільність; валютні коливання, адже різкі зміни в обмінних курсах впливають на експорт та імпорт, а також на міжнародні боргові зобов'язання.
- Фінансові злочини: поширена корупція підриває довіру до фінансових інституцій і може призвести до неефективного використання державних коштів; незаконні фінансові операції приховують злочинні доходи та впливають на фінансову систему.
- Кіберзагрози: хакерські атаки на фінансові установи призводять до втрати коштів, компрометації даних та зниження довіри до фінансових систем; фішинг, тобто атаки на індивідуальних користувачів спричиняють значні збитки та підривати довіру до електронних фінансових послуг.
- Політичні та геополітичні ризики: зміни урядів, політичні кризи та конфлікти впливають на економічні політики та інвестиційний клімат; міжнародні санкції та обмеження торгівлі суттєво впливають на економіки держав.
- Зміни в законодавстві та регулюванні: зміни у фінансових регуляціях створюють додаткові витрати та вимагають адаптації від фінансових установ; впровадження міжнародних стандартів, таких як Basel III, вимагає значних змін у фінансових стратегіях.
- Макроекономічні фактори: високий рівень інфляції підриває купівельну спроможність та економічну стабільність; високий рівень державного боргу обмежує можливості урядів для фінансування розвитку та соціальних програм [10, с. 107].

Важливою складовою цих стратегій є здатність держав швидко реагувати на нові виклики, адаптуватися до змін та впроваджувати інноваційні рішення й відповідно це дозволяє ефективно розв'язувати проблеми, що виникають у динамічному

середовищі, та забезпечує сталий розвиток. Швидка адаптація містить оновлення політик, впровадження новітніх технологій та налагодження ефективної комунікації між різними секторами. Інноваційні рішення, своєю чергою, сприяють покращенню якості життя громадян та зміцненню конкурентоспроможності країни на міжнародній арені.

Тому, підвищення рівня фінансової безпеки національних економік є складним завданням, що вимагає використання різноманітних підходів та інструментів, а саме:

- впровадження жорстких нормативів для банків, таких як вимоги до капіталу (Basel III), для забезпечення їхньої стійкості та ліквідності;
- забезпечення прозорості та справедливості на фінансових ринках через контроль за діяльністю брокерів, фондових бірж і інвестиційних компаній;
- запобігання утворенню монополій та олігополій, які негативно впливають на конкуренцію і фінансову стабільність;
- використання інструментів центрального банку, таких як відсоткові ставки й операції на відкритому ринку, для контролю над інфляцією і підтримки;
- регулювання державних витрат і податкової політики для забезпечення економічної стабільності та зростання;
- управління обмінним курсом для забезпечення стабільності національної валюти та запобігання спекулятивним атакам;
- фінансові технології (FinTech), тобто використання новітніх технологій, таких як блокчейн, Big Data та штучний інтелект, для підвищення ефективності фінансових послуг і забезпечення кращого контролю над ризиками;
- впровадження сучасних рішень для захисту фінансових установ від кіберзагроз та забезпечення безпеки даних клієнтів;
- співпраця з міжнародними організаціями, такими як МВФ, Світовий банк і ФАТФ, для обміну інформацією та досвідом, а також для отримання технічної допомоги;
- створення спеціалізованих органів, що займаються моніторингом та запобіганням фінансовим ризикам;
- програми з фінансової освіти для населення, що допомагають громадянам краще розуміти фінансові продукти та ухвалювати обґрунтовані рішення;
- забезпечення доступу до вірогідної та актуальної фінансової інформації для всіх учасників ринку;
- проведення регулярних стрес-тестів для оцінки стійкості фінансових інститутів до можливих криз;
- гарантія збереження вкладів громадян у разі банкрутства фінансових установ [11, с. 31; 45; 74; 118; 12, с. 18–23].

На нашу думку, застосування цих підходів та інструментів в комплексі дозволяє створити надійну основу для забезпечення фінансової безпеки національних економік і запобігання фінансовим кризам.

Національні стратегії фінансової безпеки є ключовими інструментами для забезпечення економічної стабільності та захисту від різноманітних загроз у сучасному світі й кожна держава має свої унікальні виклики та пріоритети, що відображається в їх стратегіях. Зокрема, країни Європейського Союзу активно працюють над розробкою та впровадженням таких стратегій, враховуючи нові геополітичні та технологічні реалії. Такі стратегії охоплюють широкий спектр заходів від захисту критичної інфраструктури до посилення кібербезпеки та зменшення економічної залежності. У таблиці представлені національні стратегії фінансової безпеки держав та організацій, а також колективні стратегії Європейського Союзу. Вони демонструють різноманітні підходи до забезпечення економічної безпеки, від зміцнення економічної

стійкості та інновацій до протидії економічному шпигунству та фінансовим злочинам. Такі стратегії не лише сприяють зміцненню національної безпеки, але й забезпечують стабільне економічне зростання в умовах швидкозмінного глобального середовища (Табл. 1).

Відповідно, фінансова безпека є критичним аспектом економічного розвитку та стабільності держави, а розвинені країни зазвичай мають більш систематизовані та ефективні підходи до фінансової безпеки порівняно з країнами, що розвиваються. Тому це підтверджується різними ключовими показниками, такими як індекс глобальної конкурентоспроможності, індекс економічної свободи, рівень корупції, фінансова інклюзія та управління державним боргом. Таблиця нижче ілюструє ці відмінності між двома групами країн (Табл. 2).

Варто зауважити, що недостатній рівень координації між державними інститутами та недостатня прозорість фінансових систем дійсно є значними перешкодами на шляху до забезпечення фінансової безпеки, а саме:

Таблиця 1

**Національні стратегії фінансової безпеки різних країн та організацій,
з основним змістом кожної стратегії**

Країна/організація	Назва стратегії	Основний зміст
Німеччина	National Security Strategy	Орієнтована на економічну стійкість, технологічні інновації, захист критичної інфраструктури та кібербезпеку.
Франція	National Strategy for Economic Security	Наголос на захист стратегічних активів, зменшення залежностей та підвищення стійкості ланцюгів постачання
Італія	National Plan for Economic and Financial Security	Мета — захист критичних інфраструктур, посилення кібербезпеки та захист від економічного шпигунства і фінансових злочинів.
Нідерланди	National Security Strategy	Пріоритети включають економічну безпеку, кіберстійкість та захист життєво важливих секторів, таких як енергетика та водопостачання.
Іспанія	National Cybersecurity Strategy	Спрямована на підвищення кібербезпеки, захист критичної інфраструктури та охорону фінансових систем.
ЄС (колективно)	EU Security Union Strategy	Охоплює боротьбу з тероризмом, організованою злочинністю, кібербезпеку та захист громадських місць і критичної інфраструктури .
ЄС (колективно)	EU Economic Security Strategy	Мета — збалансування відкритої торгівлі з заходами для зменшення ризиків економічної безпеки, сприяння технологічному розвитку та підвищення стійкості ланцюгів постачання.
Світовий банк	National Financial Inclusion Strategies Resource Center	Центр надає знання та інструменти для розробки та впровадження національних стратегій фінансової інклюзії, включаючи приклади з різних країн та рекомендації.
США	National Strategy for Combating Terrorist and Other Illicit Financing (2022)	Стратегія фокусується на зміцненні режиму боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму, виявленні та припиненні незаконних фінансових потоків.

Джерело: власна розробка автор на основі [8; 11; 13]

Таблиця 2

Порівняння ключових показників фінансової безпеки між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються

Показник	Розвинені країни	Країни, що розвиваються
Індекс глобальної конкурентоспроможності (GCI)	Високі позиції (Швейцарія, Сінгапур, Німеччина, США)	Низькі позиції (більшість країн Латинської Америки, Африки)
Індекс економічної свободи	Високі бали (Гонконг, Сінгапур, Нова Зеландія, Швейцарія)	Низькі бали (Венесуела, Зімбабве, Куба)
Корупція (CPI)	Низький рівень корупції (Данія, Фінляндія, Нова Зеландія)	Високий рівень корупції (Сомалі, Південний Судан, Сирія)
Фінансова інклюзія	Високий рівень (понад 90% дорослого населення має доступ до банківських послуг)	Низький рівень (близько 30% дорослого населення має доступ до банківських послуг)
Державний борг	Контрольовані та передбачувані механізми управління боргом (Японія)	Нестабільність через високий рівень боргу (Ліван, Зімбабве)

Джерело: власна розробка автора на основі [13]

- відсутність узгоджених стратегій, адже коли різні державні органи не мають спільної стратегії або узгодженого плану дій, це призводить до дублювання зусиль, витрат ресурсів і, зрештою, до менш ефективного управління фінансовими ризиками;
- погана комунікація між різними відомствами ускладнює обмін інформацією та співпрацю, що є критично важливим для виявлення та реагування на фінансові загрози;
- відсутність єдиних стандартів і регуляцій між державними органами створює прогалини в контролі та нагляді за фінансовою системою;
- непрозорість фінансових операцій та процесів може сприяти корупції, відмиванню грошей та іншим незаконним фінансовим практикам;
- громадяни та інвестори можуть втратити довіру до фінансових інститутів і держави загалом, що призведе до відтоку капіталу і зниження інвестиційної активності;
- без належної прозорості складніше здійснювати ефективний контроль та нагляд за фінансовими потоками, що ускладнює виявлення та запобігання фінансовим зловживанням [12]

Для подолання цих перешкод необхідні комплексні реформи, спрямовані на підвищення рівня координації та співпраці між державними інститутами, включаючи створення спільних робочих груп і міжвідомчих комітетів, а саме:

- підвищення рівня координації та співпраці між державними інститутами, включаючи створення спільних робочих груп і міжвідомчих комітетів;
- запровадження чітких і прозорих регуляторних стандартів, що регулюють фінансові операції;
- вдосконалення системи моніторингу і звітності, щоб забезпечити більшу відкритість і підзвітність фінансових процесів;
- використання сучасних технологій для покращення комунікації та обміну інформацією між державними органами [15, с. 13–21].

Відповідно, розв'язання цих проблем сприятиме зміцненню фінансової безпеки, підвищенню довіри до фінансових систем і забезпеченню стабільності економіки.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Формування національних стратегій фінансової безпеки є ключовим аспектом забезпечення стабільності та стійкості економічної системи держави. Практичний досвід показує, що ефективні стратегії повинні враховувати як внутрішні, так і зовнішні загрози, включаючи економічні кризи, валютні коливання та кіберзагрози. Зокрема, країни з розвиненими фінансовими ринками демонструють важливість інтеграції фінансової безпеки в ширші рамки національної безпеки, створюючи багаторівневі механізми моніторингу та реагування на потенційні загрози. Одним з основних викликів у розробці національних стратегій фінансової безпеки є забезпечення адекватного законодавчого та регуляторного середовища. Відсутність узгодженості між різними регуляторними органами, недостатня прозорість та підзвітність фінансових установ можуть суттєво знижувати ефективність впроваджених заходів. Практичний досвід показує, що країни, які досягли успіху у формуванні таких стратегій, впроваджують комплексні законодавчі акти, що регулюють діяльність фінансових ринків і забезпечують ефективний нагляд за ними.

Важливим аспектом є також міжнародна співпраця та обмін інформацією між країнами. Глобалізація фінансових ринків означає, що жодна країна не може повністю захистити себе від фінансових загроз без співпраці з іншими державами. Міжнародні організації, такі як МВФ і Світовий банк, відіграють важливу роль у формуванні рекомендацій та наданні технічної допомоги країнам у розробці ефективних стратегій фінансової безпеки.

Слід зазначити, що успішне формування національних стратегій фінансової безпеки залежить

від здатності країни адаптуватися до швидко змінюваних умов глобальної економіки й це вимагає постійного оновлення стратегій та інструментів моніторингу, а також підвищення фінансової грамотності населення. Відповідний досвід показує, що інвестиції в освітні програми та інформування громадськості є критично важливими для забезпечення стійкості національної фінансової системи.

Перспективи подальших досліджень у сфері формування національних стратегій фінансової безпеки охоплюють кілька ключових напрямків. По-перше, необхідно провести детальний аналіз ефективності наявних механізмів моніторингу та реагування на фінансові загрози, враховуючи досвід різних країн, відповідно це дозволить виявити найкращі практики та розробити рекомендації для

їх адаптації до умов конкретних економік. Особливу увагу слід приділити вивченню ролі технологічних інновацій, зокрема, використання великих даних та штучного інтелекту для прогнозування та запобігання фінансовим ризикам.

По-друге, важливим напрямком досліджень є вивчення впливу глобальних економічних змін на національні стратегії фінансової безпеки, своєю чергою це охоплює аналіз впливу глобалізації, зміни міжнародних фінансових відносин та нових викликів, таких як кліматичні ризики та геополітична нестабільність. Дослідження у цьому напрямку сприятимуть розробці більш гнучких та адаптивних стратегій, здатних швидко реагувати на нові загрози та забезпечувати довгострокову стабільність фінансової системи.

Література

1. Забаштанський М., Ломонос Р., Ломонос Р. Роль державно-приватного партнерства в забезпеченні фінансової безпеки держави. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2023. № 1 (33). С. 114–122.
2. Перегуда Ю.А., Вдовенко Н.М. Вплив тіньової і поведінкової економіки на адаптацію фінансових інструментів сталого розвитку та фінансової безпеки держави. *Scientific notes of Lviv University of Business and Law*. 2024. № 40. С. 273–279.
3. Мунько А.Ю. Кібербезпека як складник політики фінансової безпеки держави. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2023. № 7. URL: <https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2023-7-02-09/2023-7-02-09> (дата звернення: 25.05.2024).
4. Likarchuk N., Andrieieva O., Likarchuk D., Bernatskyi A. Impression marketing as a tool for building emotional connections in the public administration sphere. *Studies in Media and Communication*. 2022. № 10 (1). P. 9–16.
5. Brusakova O., Yefremov A., Riazantseva I. Implementation of state policy in the field of economic security of the state: administrative and legal aspect. *Journal of law and political sciences (JLPS)*. 2022. Vol. (33), Is. P. 370–382.
6. Likarchuk N., Velychko, Z., Andrieieva O., Lenda R., Vusyk H. Manipulation as an element of the political process in social networks. *Cuestiones Politicas*. 2023. № 41(76). P. 769–779.
7. Beti E. National security as a comprehensive notion, state security from the aspect of international law and its political manifesto. *Balkan Journal of Interdisciplinary Research*. 2024. № 10.1. P. 105–113.
8. Smith S. A Tale of Two Economies: A New Financial Operating System For the American Economy. Independent published. 2023. 136 p.
9. Mazarr M. Rethinking Risk in National Security: Lessons of the Financial Crisis for Risk Management. *Palgrave Macmillan*. 2016. 255 p.
10. Taplin R. Managing Cyber Risk in the Financial Sector. *Routledge*. 2018. 196 p.
11. Bian C. National Security Review of Foreign Investment: A Comparative Legal Analysis of China, the United States and the European Union. *Routledge*. 2021. 272 p.
12. Poltorak A., Volosyuk Y., Tyshchenko S., Khrystenko O., Rybachuk V. Development of directions for improving the monitoring of the state economic security under conditions of global instability. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2023. № 2 (13 (122)). P. 17–27.
13. Financial development of countries 2023–2024. *Statista*. 2024. URL: <https://www.statista.com/search/?q=Financial+development+of+countries+&p=1> (дата звернення: 25.05.2024).
14. Richardson H. Economic and Financial Aspects of Social Security: An International Survey. *Routledge*. 2024. 270 p.
15. Varotttil U., You C. Reconciling National Security Review with Takeover Regulation in the Global M&A Market. *Journal of Business Law*. 2024. 36 p.

References

1. Zabashtanskyi, M., Lomonos, R., & Lomonos, R. (2023). Rol derzhavno-pryvatnoho partnerstva v zabezpechenni finansovoi bezpeky derzhavy [The role of public-private partnership in ensuring the financial security of the state]. *Problemy i perspektivy ekonomiky ta upravlinnia*, 1 (33), 114–122 [in Ukrainian].

2. Perehuda, Yu. A., & Vdovenko, N. M. (2024). Vplyv tinovoi i povedinkovoi ekonomiky na adaptatsiiu finansovykh instrumentiv staloho rozvytku ta finansovoi bezpeky derzhavy [The influence of the shadow and behavioral economy on the adaptation of financial instruments of sustainable development and financial security of the state]. *Scientific notes of Lviv University of Business and Law*, 40, 273–279 [in Ukrainian].
3. Munko, A. Yu. (2023). Kiberbezpeka yak skladnyk polityky finansovoi bezpeky derzhavy [Cyber security as a component of the state's financial security policy]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: pravo, publichne upravlinnia ta administruvannia*, 7. URL: <https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2023-7-02-09/2023-7-02-09> [in Ukrainian].
4. Likarchuk, N., Andrieieva, O., Likarchuk, D., & Bernatskyi, A. (2022). Impression marketing as a tool for building emotional connections in the public administration sphere. *Studies in Media and Communication*, 10 (1), 9–16.
5. Brusakova, O., Yefremov, A., & Riazantseva, I. (2022). Implementation of state policy in the field of economic security of the state: administrative and legal aspect. *Journal of law and political sciences (JLPS)*, 33, 370–382.
6. Likarchuk, N., Velychko, Z., Andrieieva, O., Lenda, R., & Vusyk, H. (2023). Manipulation as an element of the political process in social networks, *Cuestiones Politicas*, 41(76), 769–779.
7. Beti, E. (2024). National security as a comprehensive notion, state security from the aspect of international law and its political manifesto. *Balkan Journal of Interdisciplinary Research*, 10.1, 105–113.
8. Smith, S. A. (2023). Tale of Two Economies: A New Financial Operating System for the American Economy. Independently published. 136 p.
9. Mazarr, M. (2016). Rethinking Risk in National Security: Lessons of the Financial Crisis for Risk Management. *Palgrave Macmillan*. 255 p.
10. Taplin, R. (2018). Managing Cyber Risk in the Financial Sector. *Routledge*. 196 p.
11. Bian, C. (2021). National Security Review of Foreign Investment: A Comparative Legal Analysis of China, the United States and the European Union. *Routledge*. 272 p.
12. Poltorak, A., Volosyuk, Y., Tyshchenko, S., Khrystenko, O., & Rybachuk, V. (2023). Development of directions for improving the monitoring of the state economic security under conditions of global instability. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, 2 (13 (122)), 17–27.
13. Financial development of countries 2023–2024. (2024). *Statista*. URL: <https://www.statista.com/search/?q=Financial+development+of+countries+&p=1>.
14. Richardson, H. (2024). Economic and Financial Aspects of Social Security: An International Survey. *Routledge*. 270 p.
15. Varottil, U., & You, C. (2024). Reconciling National Security Review with Takeover Regulation in the Global M&A Market. *Journal of Business Law*. 36 p.

Стаття надійшла до редакції 31.05.2024